

גיליון מספר 18 – דצמבר 2012

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית!

והפעם: קצת ארגון בארגון

מונחים המשמשים בארגונים

מה בין אָגף, גֶּף, יְחִידָה, לְשָׁפָה, מְדוּר, מְחֻלָּקָה, מְשֻׁרָד?

אָגף – בעברית החדשה מכנים בשם זה יחידה מנהלית שכפופים לה מחלקות ומדורים. זהו שם כולל לכל תא בארגון, למשל, אגף החינוך היסודי במשרד החינוך והתרבות. בריבוי נאמר **אָגְפִים**. בסמיכות – **אָגְף-אָגְפִי**. המילה **אָגף** מינה בדקדוק זכר. שורש המילה - <אגף (גפף)>; בארמית – אַגְפָּא.

גֶּף – בעברית החדשה מכנים בשם זה יחידה מנהלתית באגף הכוללת מחלקות אחדות, למשל, באגף כוח אדם בהוראה קיים **גֶּף** דירוג והסמכה. בריבוי נאמר **גֶּפִים** [ולא גפיים]. בסמיכות – **גֶּף-גֶּפִי**. המילה **גֶּף** מינה בדקדוק זכר ונקבה. שורש המילה - <גפף>; בארמית – גֶּפָּא.

הן ה"אָגף" הן ה"גֶּף" מציינות גם משמעות של כנף, איבר, כלומר חלק. כך גם חלק במבנה. ה"גֶּף" מצוין גם ידית של כלי לאחיזה – החלק בו אוחזים.

יְחִידָה – בעברית החדשה מכנים בשם זה חלק מקבוצה גדולה יותר, שם כולל לכל תא בארגון, למשל, היחידה למחקר ולפיתוח. היחידה לאיכות ההוראה. בריבוי נאמר **יְחִידוֹת**. בסמיכות – **יְחִידוֹת-יְחִידוֹת**. המילה **יְחִידָה** מינה בדקדוק נקבה. שורש המילה - <יחד>. המילה מופיעה גם בספרות ימי הביניים [במשמעות של מיוחדת].

לְשָׁפָה – בעברית החדשה מכנים בשם זה משרד, חדר או מבנה שהוקצו למטרה מסוימת, יחידת סמך, למשל, הלשכה נמצאת בירושלים; **לשכת** הנשיאה. בריבוי נאמר **לְשָׁפוֹת**. בסמיכות – **לְשָׁפוֹת-לְשָׁפוֹת**. המילה **לְשָׁפָה** מינה בדקדוק נקבה. שורש המילה - <לשך>; ארמית – לְשָׁפְתָא.

¹ ד"ר עדית שר - מרכזת, זהבה קב-ונקי, אוסנת שריג

במקרא מוצאים שימוש במילה **לְשָׁפָה** במשמעות חדר בבית המקדש שהיו שומרים בו כלים ומצרכים, הוא שימש גם את עובדי המקדש. "וַיַּעַשׂ לוֹ לְשָׁפָה גְדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נְתָנִים אֶת-הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה וְהַפְּלִים וּמַעֲשֵׂר הַדָּגָן הַתְּרוּשׁ וְהַיִּצְהָר מִצֹּנֹת הַלְוִיִּם וְהַמְּשֻׁרָרִים וְהַשׁוֹעָרִים וְתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים" (נחמיה י"ג ה).

מְדוּר - בעברית החדשה במשמעות של חלק ממחלקה במשרד (ממשלתי או ציבורי), למשל, **מדור** ליחסי ציבור. בריבוי **מְדוּרִים** [מוצאים גם **מְדוּרוֹת**, אך צורה זו אינה שגורה בימינו]. בסמיכות – **מְדוּר**-, **מְדוּרֵי**-. המילה **מדור** מינה בדקדוק זכר. שורש המילה - <דוּר> מופיע כבר בספרות התלמודים והמדרשים.

מַחְלָקָה - חלק או סניף במוסד גדול ומקיף יותר, למשל, **המחלקה** להנחלת הלשון במשרד החינוך והתרבות. בריבוי **מַחְלָקוֹת**. בסמיכות – **מַחְלָקָת**-, אבל **מַחְלָקוֹת**-. המילה **מחלקה** מינה בדקדוק נקבה. שורש המילה - <חלק>. העברית החדשה.

מְשָׁרָד - לשכה, בית פקידות, מקום במוסד מסחרי או ציבורי שעובדים בו פקידים, שם כולל לארגון, למשל, **משרד** החינוך. בריבוי **מְשָׁרָדִים**. בסמיכות – **מְשָׁרָד**-, **מְשָׁרָדֵי**-. המילה **משרד** מינה בדקדוק זכר. שורש המילה - <שרד>. העברית החדשה.

מהו האָרְגוֹן?

משמעו – חברה, אגודה שנתאחדה לשם מטרה מסוימת. בריבוי – **אָרְגוֹנִים**, בסמיכות - **אָרְגוֹן**-, **אָרְגוֹנֵי**-. מינו הדקדוקי – זכר; שורשו מרובע <ארגן>.

אָרְגוֹן הנוער הלומד והעובד, **אָרְגוֹנֵי** הנוער.